

F I N S P Å N G

Vibjörnsparcken

Utveckling med stöd av cultural planning

2015-11-06
Versionsnummer 1

UTVECKLING MED STÖD AV CULTURAL PLANNING

Vibjörnsparcken

Finspångs kommun
612 80 Finspång
Telefon 0122-85 000 • Fax 0122-850 33
E-post: kommun@finspang.se
Webbplats: www.finspang.se

Utveckling av Vibjörnsparcken med stöd av cultural planning har genomförts av:

Styrgrupp bestående av samhällsbyggnadschef Jan-Erik Heintze,
kultur- och bildningschef Karin Olander samt utvecklingschef Johan Malmberg.

Arbetsgruppen bestående av projektledare Lina Alm samt Per Strannelid,
Marika Östemar, Lars Louthander, Ann-Britt Nilsson, Helena Wastesson,
Ida Lindfors, Marika Sjödin, Suada Talic
samt fram till våren 2015 Charlotta Claesson och Hanna Höglund.

Innehåll

Sammanfattning	1	Vad skulle du vilja att	
Inledning	2	Vibjörnsparken används till i	
Vibjörnsparken	2	framtiden?	9
Cultural planning, att finna		Hur ser din önskepark ut?	9
platsens själ	2	Analys av svaren	10
Kartläggning	3	Parken som verktyg för möten	10
Syfte med cultural planning i		Parken som ett tryggt område i	
Finspångs kommun	4	staden	11
Genomförande	4	En jämställd park	11
Vad har berättats om parken?	5	En tillgänglig park	12
Vad gör du i Vibjörnsparken?	6	Parken som grön lunga	12
Vilken känsla ger Vibjörnsparken		Parken som en plats för biologisk	
dig?	6	mångfald	12
Vad i Vibjörnsparken är vackert		Vibjörnsparken som kulturbärare	13
och vad är fult?	6	Parken på undantag	13
Vad i Vibjörnsparken är positivt		Andra förslag	14
och vad är negativt?	7	Slutsats	15
Vad i Vibjörnsparken är tryggt och		Förslag på åtgärder i parken 2016-	
vad är otryggt?	8	2017	15
Vad i Vibjörnsparken är			
tillgängligt och vad är			
otillgängligt?	8		

Sammanfattning

Under 2014 och 2015 har ett omfattande arbete genomförts där invånare i Finspångs kommun har fått möjlighet att delta i utvecklingsarbetet med Vibjörnsparken. De har fått möjlighet att beskriva vad parken betyder för dem och hur parken upplevs samt hur de skulle vilja utveckla parken. Detta har lett till en bred bild av Vibjörnsparken betydelse för invånarna i Finspång.

Med stöd av samhällsutvecklingsmetoden cultural planning så beskrivs Vibjörnsparkens själ på följande sätt. Vibjörnsparken är mycket uppskattad som en tillgänglig naturpark mitt i Finspång. Många beskriver både en och flera generationers minnen och relationer till parken. Parken uppskattas för sina naturvärden och möjligheten att välja aktiviteter. De mest frekvent nämnda aktiviteterna som framkommer i svaren är att invånarna njuter, vilar, följer årstiderna växlingar eller åker pulka och spelar brännboll i parken.

Det genomgående negativa som framkommer i svaren handlar om det upplevda mörkret, med andra ord att det saknas belysning. Ytterligare en negativ aspekt av svaren är att det saknas en tillgänglig offentlig toalett i parken samt att det saknas en lekplats. Vidare upplevs lastbilsparkeringen som otrygg.

För att behålla parken värde och dess själ bör parken behållas i sin grundutformning men förstärkas inom ett par områden, vilka exempelvis kan vara lekplats, grillplats, belysning, bänkar, soptunnor och en grön vägg mot lastbilsparkeringen och riksväg 51.

Inledning

De senaste åren har Finspångs kommun fått många förslag och önskemål på utveckling av Vibjörnsparken. Det ledde till att kommunfullmäktige i Finspång gav förvaltningen i uppdrag att ta fram en helhetslösning för Vibjörnsparken. Under 2015 fick även ledningsstaben ett åtagande att implementera metoden cultural planning som arbetsätt och Vibjörnsparken valdes ut som pilotprojekt.

Vibjörnsparken

Vibjörnsparken ligger i östra delen av Finspångs tätort. I nord, öst och väst omges parken främst av bostadsområden med närhet till särskilt boende, skola och förskolor. Bostadsområdena består både av småhus och av hyreshus. Längs södra delen av parken löper riksväg 51, varifrån parken tydligt syns.

Vibjörnsparken kan ha varit en del av engelska parken som anlades under 1790-talet av Jean Jacques de Geer och hans fru Aurora Taube. Idag sträcker sig engelska parken från Finspångs slott, slottsparken, till lusthuset Lugnet som är belägen sydost om Vibjörnsparken. Parken fick sitt nuvarande namn på 1940-talet då kommunen namngav parkområdet efter hemmansägare Vibjörn. 2012 styckas fem småhustomter av i den östliga delen av parken. Avstyckningen av småhustomterna möttes av protester från närboende och invånare i Finspång.

Cultural planning, att finna platsens själ

Cultural planning är en metod (ett arbetsätt) för att arbeta med samhällsutveckling ur flera olika perspektiv. Grundtanken i cultural planning är att ta tillvara på de värden som finns på en plats i samhällsplaneringen och på så vis utveckla platsen utifrån dessa värden. Cultural planning är ett komplement till den mer traditionella fysiska samhällsplaneringen då metoden tar hänsyn till invånares upplevelser och användning av ett område.

Cultural planning har sin utgångspunkt i en specifik fysisk plats och grundar sig inte bara i historia, geografi och bebyggelse, utan även i exempelvis näringsliv, identitet, trygghet, livskvalitet, sociala nätverk, kultur, integration och hälsa kopplat till den specifika platsen. Kultur i det här sammanhanget är ett sätt att leva och skapa värde.

Metoden syftar till att försöka hitta ett områdes värde, det vill säga vad som är unikt för en plats. Ett begrepp som ofta används är platsens själ.

Kartläggning

Cultural planning går ut på att göra en kartläggning av en specifik plats, utifrån många olika perspektiv. Genom att utgå från perspektivhjulet (se ovan) och diskutera om det finns intressenter i varje tårtbit kan många olika perspektiv fångas. I det arbetet blir det även viktigt med en arbetsgrupp sammansatt av personer från olika sektorer inom kommunen med olika kompetenser och bakgrunder.

Utifrån resultaten av kartläggningen ska en handlingsplan arbetas fram. Syfte med handlingsplanen är att utveckla platsen, men utan att planera eller bygga bort det som uppfattas som centralt och värdefullt på platsen. Cultural planning är att utveckla det som kännetecknar en plats för att därmed skapa en starkare identitet.

Oftast beskrivs cultural planning genom nio steg som leder fram till genomförandet av en handlingsplan, vilket ofta tar drygt ett år att genomföra. De nio stegen är: (1) Förberedelser och förankring av projektet. (2) Insamling av kunskap, cultural mapping. (3) Analys av insamlat material, data, intervjuer med mera. (4) Avstämning och utvärdering av metoden kontinuerligt. (5) Ta fram en handlingsplan utifrån resultaten av analysen. (6) Låta handlingsplanen gå ut på remiss. (7) Slutarbete och analys av remissvar. (8) Lansering av handlingsplanen. (9) Genomförande, uppföljning och utvärdering av handlingsplanen.

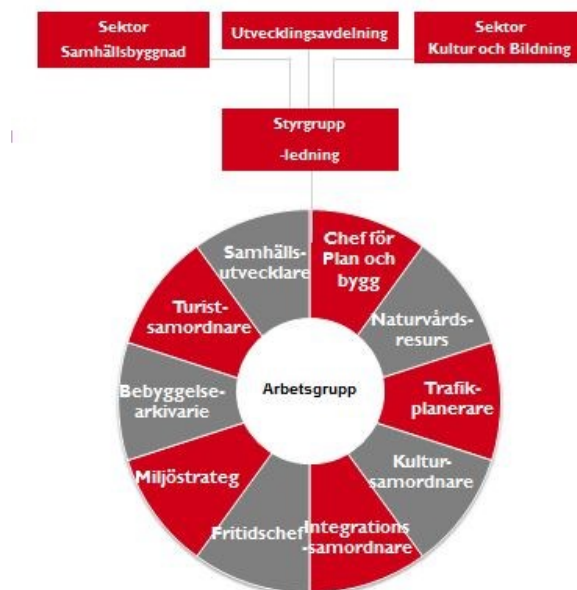
Syfte med cultural planning i Finspångs kommun

Uppdraget att prova och implementera metoden cultural planning i Finspångs kommun har två grundtankar. Dels var syftet att utveckla och hitta hållbara metoder för dialoger med invånarna där dialogen i sig definierar problembilder och utvecklingsmöjligheter.

Syftet var även att arbeta med det åtagande som ledningsstaben fick 2015 om att initiera cultural planning som arbetsmetod. Åtagandet kommer att slutrapporteras i samband med denna rapport. En del i arbetet har varit hitta nya långsiktiga arbetsätt där flera sektors kompetenser används i samhällsutvecklingen.

Arbetet med Vibjörnsparcken har varit kopplat till kommunalrådet för samhällsbyggnad. Arbetet har styrts av en ledningsgrupp bestående av samhällsbyggnadschef, kultur- och bildningschef samt utvecklingschef.

Arbetsgruppen bestod av deltagare från ovanstående sektorer och bestod av följande funktioner.

Genomförande

Hösten 2014 påbörjades arbetet med att hitta en helhetslösning för Vibjörnsparcken. Under hösten fick invånarna i Finspång möjlighet att lämna in förslag och önskemål om parken på "Finns i Finspång" och vid ett tillfälle i parken. En styrgrupp för arbetet tillsattes och en arbetsgrupp sattes samman. Under hela processen har en kontinuerlig dialog förts mellan styrgrupp och arbetsgrupp. Vidare har styrgruppen regelbundet fört diskussioner med ansvarigt kommunalråd. Tidigt 2015 tillsattes en projektledare och arbetet formaliserades och fokus sattes på insamling av data, det vill säga "map-

ping”. Under hösten 2015 har allt som samlats in analyserats av arbetsgruppen och sammanställts till ett underlag. Tillsammans med ett utkast till handlingsplan har underlaget presenterats och diskuterats med den politiska ledningsgruppen för kommunen innan ett förslag till inriktningsbeslut om Vibjörnsparkens utveckling lämnas vidare till kommunstyrelsen. Denna rapport ingår i underlaget till inriktningsbeslut.

Det har funnits enkät tillgänglig både på www.finspang.se och i pappersform på ett antal informationspunkter. Dessa var i samband med utställningen på Bildningen, på Hörnan, i Kulturhusets reception, i receptionen i kommunhuset samt i receptionen på Arena Grosvad. Vidare bjöd arbetsgruppen in till offentliga samtal om parken vid tre tillfällen under slutet av maj. Medlemmar i arbetsgruppen har också varit på Storängsskolans fritidshem och träffat två grupper av barn och tagit del av deras projektarbete om parken tillsammans med tankar och drömmar om parken. Alla som deltog i samtalen erbjöds fylla i enskilda enkäter. Under tillfället med barnen från Storängsskolan besvarades enkäten i grupp och detta har sedan redovisats på individnivå för att få en rättvis spridning i köns- och åldersfördelningen.

De som lämnat e-förslag eller medborgarförslag de sista åren som berört Vibjörnsparken fick brev hemskickade som bjöd in till samtalen och informerade om arbetet. Även närboende till Vibjörnsparken fick direktinformation. De 24 intressentgrupper som identifierats med hjälp av perspektivhjulet kontaktades och bjöds in till samtalen, 13 av dessa har engagerat sig.

En viktig del i arbetet med Vibjörnsparken har varit att informera kommunens invånare om processen. Detta har skett genom flera annonser i Fokus Finspång, genom artiklar i Norrköpings Tidningar, Folkbladet och Länstidningen. Vidare har det funnits en egen sida med information om Vibjörnsparken under www.finspang.se och nyheter har även spridits genom kommunens Facebook-konto.

Totalt besvarades 147 enkäter, flest svarande var i åldersgruppen 36-45 år, 62 % av svaren kom från kvinnor.

Vad har berättats om parken?

Generellt visar svaren att Vibjörnsparken är mycket uppskattad som en tillgänglig naturpark mitt i Finspång. Många beskriver både en och flera generationers minnen och relationer till parken. Parken uppskattas för sina naturvärden, att det finns öppna ytor och skogsdungar. Vidare uppskattas möjligheten att välja aktiviteter, de mest frekvent nämnda aktiviteterna som framkommer i svaren är njuter, vilar, följer årstiderna växlingar eller åker pulka och spelar brännboll.

(...) att barnen säger "Vi går till Vibjörnsparken" och då vet man att det är tryggt, öppet, stimulerande och avkopplande för dom. För mig själv; En plats för avkoppling, gemenskap och spontanmotion. (Man 36-45 år)

Det genomgående negativa som framkommer i svaren handlar om det upplevda mörkret, med andra ord att det saknas belysning. Ytterligare en negativ aspekt av svaren är att det saknas en tillgänglig offentlig toalett i parken samt att det saknas en lekplats. Vidare upplevs lastbilsparkeringen som otrygg.

Vad gör du i Vibjörnsparken?

Njuter av naturen, ser årstiderna, njuter av det som är naturligt och vackert. Inget konstlat. (Kvinna, 66- 75 år)

Vibjörnsparke

n används i huvudsak på två sätt. Dels som en oas för rekreation, avkoppling och möjlighet att i lugn och ro njuta av naturen. Parken uppskattas som utflyktsmål för picknick och möjligt till att umgås med vänner. Parken används även för aktiviteter där de öppna ytorna och backen står i centrum. På vintern är pulkaåkning populärt och på sommaren används parken till olika aktiviteter som exempelvis brännboll, fotboll och kubb. Vibjörnsparken används även som ett stråk för hundrastning, promenader och motion.

Springer igenom. Åker pulka med barnen, picknick. (Man, 36-45 år)

Vilken känsla ger Vibjörnsparken dig?

Frihet. Vilja att röra på sig. Avkoppling... (Kvinna, 36-45 år)

Vibjörnsparke

n beskrivs till största delen med positiva känslor. Parken beskrivs som ett andningshål med möjlighet till frihet, glädje, frid samt lugn och ro. Positiva barndomsminnen beskrivs ofta i svaren. Vibjörnsparken upplevs även som att den är tom och ödslig. Att parken är tråkig och att det saknas mysfaktorer. De öppna ytorna i Vibjörnsparken beskrivs både med positiva och negativa känslor.

Tom och öppen känsla på gott och ont. (Kvinna, 16-25 år)

Vad i Vibjörnsparken är vackert och vad är fult?

Vackert är grusvägarna, träden, den fina ytan, fågelsången. (Kvinna, 76-85 år)

I Vibjörnsparke beskriivs naturen som vacker. Det som lyfts fram som vackert är främst ”eken”, den stora gamla eken mitt i parken nedanför pulkbacken. Men även övriga träd, skogspartierna, grönskan, blommor, caféområdet med de gamla husen, och den orörda naturen upplevs som vackert.

Synd att det fick byggas hus i parkområdet, saknar också den fina ladan. (Kvinna, 56-65 år)

Vibjörnsparke har även sidor som upplevs som fula, främst lyfts tre områden. Det som lyfts oftast är området där den gamla skateladan stod, det är fult, skräpigt och övergivet. Utöver det upplev lastbilsparkeeringen och riksväg 51 fult och oattraktivt. Vidare beskriivs återkommande de nya husen som fula.

Lastbilsparkeeringen, för öppet ut mot stora vägen. (Man, 36-45 år)

Vad i Vibjörnsparke är positivt och vad är negativt?

Den stadsnära naturen och öppna parken. Perfekt för att umgås i samt helt underbar för pulkaåkning på vintern. (Man, 26-35 år)

Det framkommer att Vibjörnsparkeens positiva styrka är att det är en stor stadsnära park med både skogsytor och en stor öppen gräsyta med möjligheter till många aktiviteter. Parken upplevs ha balans mellan lugna ytor och aktivitetsytor. Backen används för pulkaåkning på vintern och att rulla nedför på sommaren. Den öppna och fria gräsytan används för bland annat picknick och bollspel. Även tillgången på parkeringar och de gång- och cykelvägar som finns i området upplevs som positiv.

De gröna ytorna. Möjligheten att bara kunna sitta och njuta av lugnet och grönskan. Möjlighet till picknic, fik och minigolf. Centralt läge. (Kvinna, 46-55 år)

Det framkommer flera negativa sidor av Vibjörnsparke. Det mest frekventa negativa svaret är att det saknas belysning i parken.

Mörkret, vägen, ingen toa (Man, 16-25 år)

Men fler negativa aspekter är att det saknas toalett och att lastbilsparkeeringen och riksväg 51 ligger öppet vid parken. Det framhålls även att parken upplevs som skräpig och dåligt underhållen. Vidare framkommer att det saknas bra sittplatser, lekpark, avskärmning mot riksväg 51 och grillplatser.

För lite sittplatser, skräpigt, lastbilschaufförerna kissar o baj-sar vid parkeringen. (Kvinna, 36-45 år)

Vad i Vibjörnsparcken är tryggt och vad är otryggt?

Stora ytor, en helhet. (Man, 66-75 år)

Vibjörnsparcken upplevs som en trygg plats att vara på. Det som lyfts är alla öppna ytor tillsammans med att det är nära både till bostäder och vägar. Även platser som minigolfen och cafét nämns som trygghetskapande.

Närheten till omkringliggande bostäder, det öppna landskapet. (Kvinna, 16-25 år)

Mörkret i Vibjörnsparcken är det som upplevs mest otryggt i parken, oavsett ålder eller kön.

Att det inte finns några lampor på kvällarna och att det inte finns något staket mot den stora vägen. (Kvinna, 16-25 år)

Andra faktorer som upplevs otrygga som närheten till riksväg 51, lastbils-parkering och att det saknas övergångställe på riksväg 51 mot Lugnet-sidan. Det framkommer även att lösspringande hundar skapar en otrygghet, likaså att berusade personer som sitter och dricker alkohol i parken.

Mörkt, saknar belysning. (Man, 36-45 år)

Vad i Vibjörnsparcken är tillgängligt och vad är otillgängligt?

Närhet till fika, parkering, natur och minigolf. (Kvinna, 16-25 år)

Det som upplevs som tillgängligt i parken är att det enkelt att komma in i parken via gång- och cykelvägar och det är enkelt att komma nära med bil tack vare parkeringen vid riksväg 51. Många nämner också möjligheten att gå in i parken från flera håll som tillgängligt. I svaren framkommer även att gräsytorerna och naturen upplevs tillgänglig.

Pulkabacken och gångvägarna. (Man, 36-45 år)

Det som framkommer som otillgängligt är att det saknas belysning och toa- letter. Bristen på toaletter lyfts enbart av kvinnor, men i alla åldrar. Vägen och trafiken upplevs göra parken otillgänglig i åldern 0-9 år.

Otillgängligt efter skymning. (Man, 26-35 år)

Vad skulle du vilja att Vibjörnsparcken används till i framtiden?

Som naturskyddsområde. Kunna gå och känna skogskänslan. Dom äldre kan plocka blåbär och hallon, och alla som har svårt att ta sig till riktiga skogen. Bra samlingsplats för föreningar och klasser på stor gräsmatta, brännboll med mera. (Kvinna 36-45 år)

Vibjörnsparckens användning i framtiden är delad i två delar. Dels de som i stort vill behålla parcken som den är i dag och dels de som vill förstärka parcken med aktiviteter. De som vill att parcken kan används som idag önskar mest utveckling av det som finns. Det framkommer önskemål om lekplats, toaletter, bänkar, sittplatser, belysning, grillplatser och papperskorgar. De vill att lugnet, naturen och skogskänslan bevaras. Vidare önskas en avskärmning mot lastbilsparckeringen, riksväg 51.

Mycket mer! Uterum är en bra ide, utvecklade iordningställda gångvägar, att den används mer som en oas för invånarna med ökad tillgänglighet och belysning. (Man, 36-45 år)

De som önskar mer aktiviteter i Vibjörnsparcken önskar utöver ovanstående saker bland annat hundrastgård, utegym, boulebana, löparspår, motorikbana, scen för evenemang och skatepark.

Gör den levande med vattenstråk och snygga planteringar. Kanske Finspång också kunde få en rhododendrondal? Snygga varierande sittplatser med regntak. Grillmöjligheter. (Kvinna, 46-55 år)

Hur ser din önskepark ut?

Något man kan klättra på och par cour. (Även något till väntande föräldrar, bänkar, fontän rabatter osv.) Barnvänlig gångbana till parcken från Nyhem. (Kille, 10-15 år)

Svaren om önskeparcken innehåller även de tydligt önsknings om belysning, lekpark, bänkar, grillplatser och toaletter. Men svaren innehåller en större variation om önsknings.

En park för ALLA, ingen hundrastgård då jag är rädd för hundar! Ett tema som Finspångs historia. Lekmöjligheter för barnfamiljer men också plats för vuxna att köra brännboll, kubb mm. Grillar. Belysta träd och gångvägar. En säker park

där vägen är avskärmad. Inte för mycket aktiviteter utan en plats för enskildhet. (Kvinna, 16-25 år)

Utöver saker som redan nämnts finns en bredd av önskningsar så som, ihoplänkning med engelskaparken/slottsparken, hälsans stig, motions slinga, boulebana, dekorationsbelysning, örträdgård, anlagd park, rhododendron, vattenytor som dekorationsdamm, plaskdamm för barn och vattenspeglar, vattenfall och fontäner. Det framkommer önskemål om värmestuga, ladugård, linbanor, studsmattor och spontanidrottsanläggning.

Mest natur, men även andra inslag som damm, bäck, kryddgård och andra botaniska inslag. Pulkaåkning och skridskoåkning. (Man, 66-75 år)

Det finns också tydliga önskemål om fortsatt tysta oaser, mysiga hörn, stora orörda ytor och utrymme för rekreation och återhämtning.

Ni får inte sätta upp högtalare i parken, det måste få vara tyst. Inga skråniga konserter eller andra jippon som cirkus. Låt det vara lugn. Fler bänkar med ryggstöd och gärna i lä, det saknas idag. (Kvinna, 76-85 år)

Analys av svaren

Nedan presenteras en analys av de berättelser som framkommit i svaren om Vibjörnsparcken. Analysen presenteras utifrån perspektivhjulet.

Parken som verktyg för möten

Ur ett integrationsperspektiv erbjuder parken möjligheten för alla, nyinflyttade, ”urfinspångare”, äldre eller yngre att träffas då alla åldersgrupper upplevs använda parken. Den grupp som upplevs använda parken minst är tonåringar och yngre vuxna. Då parken är centralt belägen i Finspång och enkel att ta sig till finns möjligheter för den som vill använda den. Vidare består parken av stora öppna ytor vilket inbjuder till spontanaktiviteter i större och mindre sällskap, många olika sällskap får plats i parken och flera aktiviteter kan pågå samtidigt.

I flertalet av berättelserna om Vibjörnsparcken önskas en lekpark för barnen. Det är inte bara barnen själv som önskar detta, utan det fram kommer oavsett ålder eller kön. En lekplats tillsammans med bänkar och fasta grillplatser skulle sannolikt öka möjligheten för möten mellan människor och öka användningen av parken.

Parken som ett tryggt område i staden

Vibjörnsparke beskriivs överlag som en trygg plats att vara på. Den röda tråden angående trygghet är de öppna ytorna, närhet till bebyggelse/väg och att folk rör sig i parken, rörelse i sig skapar en känsla av trygghet. Upplevelsen av de öppna ytorna som trygga är genomgående för alla åldrar och kön.

Öppenheten gör att det är lätt att se och höra andra människor och i svaren upplevs det som positivt. Men samma beskrivningar visar också att just öppenheten ger en känsla övergivenhet och tomhet. Parken erbjuder idag få möjligheter till en rumslig, avgränsad känsla.

Vidare upplevs frånvaron av belysning som mycket negativ. Vibjörnsparke upplevs som otrygg av många under de mörka tiderna, oavsett kön. Avsaknaden av belysning i parken påverkar känslan för parken och hur den används, parken upplevs som både mörk och öde. Lastbilsparkeeringen är också en otrygghetsfaktor, det är kvinnor som nämner det som en otrygg plats.

Rätt utformad belysning på parkens gång- och cykelvägar, i pulkabacken och vid en eventuell lekplats i kombination av en avskärmning mot lastbilsparkeeringen skulle med största sannolikhet öka känslan av trygghet i parken och där med skapa förutsättningar för besökare ska röra sig i parken året runt.

En jämställd park

Idag är inte Vibjörnsparke tillgänglig för alla ur ett jämställdhetsperspektiv. Detta främst då det saknas belysning på gång och cykelvägarna genom parken. Det gör att främst kvinnor, men även yngre män, inte känner sig trygga i parken under de mörka timmarna eller den mörka årstiden. Det påverka i stor grad hur parken används.

Det faktum att det inte finns någon tillgängligt allmän toalett i närheten påverkar också jämställdheten mellan könen, men även tillgängligheten, oavsett ålder. Jämställdheten påverkas då det är flest kvinnor som lyfter avsaknaden av toalett som en hindrande faktor i parken. Men faktum är att alla, oavsett ålder och kön, kan ha behov av toalett när de vistas i parken. Att det inte finns någon toalett påverkar troligen hur länge en besökare kan stanna i parken. Det påverkar sannolikt också känslan av ”skräpighet” då nöden sällan har någon lag och behov utträttas på plats när nöden kommer.

Klippertorpsgården erbjuder idag toalett mot betalning men det framkommer inte i svaren. Det kan bero på att Klippertorpsgården enbart är öppet under sommarmånaderna. Klippertorps toalett ligger dessutom en trappa ner i källaren och är helt otillgänglig för en person med nedsatt fysiskt funktion. Även ur ett jämställdhetsperspektiv är det viktigt att se över möjligheterna till belysning i parken och offentliga toaletter. För Finspångs kommun är det

viktigt att alla invånare ska kunna röra sig i fritt i kommunen, oavsett ålder eller kön.

En tillgänglig park

I de samtal som genomförts och i enkätsvaren framkommer att parken till stora delar upplevs vara tillgänglig även med rullstol, barnvagn och rullator. De hårt packade grusgångarna upplevs både vara vackra, naturliga och tillgängliga. Det framkommer en tydlig önskan om att bevara gångarna, men möjligen göra fler. Tillgängligheten till parken upplevs stor och det beror mycket på flera ingångar till parken och en stor parkering i anslutning till riksväg 51. Det är helt enkelt smidigt att ta sig till parken på flera sätt.

Parken upplevs även som tillgänglig till aktiviteter. Det kan innebära att parken i sin nuvarande utformning gör det enkelt att starta upp olika uteaktiviteter som behöver ytor. Men det kan också innebära att parken är tillgänglig för den som vill, den är inte bokad av föreningar som regelbundet tränar och har rätt till vissa delar av parken.

Parken upplevs som otillgänglig främst utifrån att det inte finns någon belysning i parken och att det saknas allmänna tillgängliga toaletter. Bristen på toaletter lyfts av kvinnor i alla åldrar.

Parken som grön lunga

Vibjörnsparcken fyller en mycket viktig funktion ur ett folkhälso-, fritids- samt friluftsperspektiv för besökarna. Närheten till parken och blandningen av öppna ytor och skogspartierna tolkas som en bidragande orsak till att parken uppskattas så mycket. Blandningen bidrar till känslan av lugn och frihet att utöva olika aktiviteter i parken året runt oavsett kön och ålder.

Det finns ett behov av både får koppla av i parken och att få använda den till spontana aktiviteter. Skillnaden i hur parken används syns främst i åldern på de som svarat. Barn och vuxna i en ålder där man kan antas ha barn uppskattar mest möjligheten till aktiviteter. Äldre som svarar lyfter främst möjligheten till avkoppling och rekreation. Det framkommer inga tydliga skillnader mellan könen.

I en utveckling av Vibjörnsparcken är det viktigt att ta hänsyn till att parken används både som rekreativ område och lekområde. Dess centrala läge gör att parken som sådan är viktig att bevara för att erbjuda kommunens invånare ett centrumnära tillgängligt grönområde.

Parken som en plats för biologisk mångfald

Vibjörnsparcken uppskattas mycket för sin grönska och öppna ytor. För de som inte kan ta sig ut i skogarna runt Finspång är parken en oas med skogs-

partier, blåbärsris och vilda blommor. Många använder parken för att ströva omkring i. Parken används även i lärandesyfte där barn kan bekanta sig med skogen. Vibjörns parkens utformning idag gör det möjligt att uppleva årstidsväxlingar i ”skogen” men mitt i Finspång.

Vidare erbjuder parken ett brett utbud av växter och träd som är viktiga i ekosystemet. I parken finns även växter som är skydds- och bevarande värda. Som exempel kan nämnas att det i parken finns evighetsträd och en faunadepå. I berättelsen om parken lyfts dessa naturvärden och det finns flera förslag på hur dessa skulle kunna utökas, eller visas upp bättre för att fler ska kunna lära sig mer om naturen.

Vibjörns parkens utformning och användning gör att det är lämpligt att fortsätta utveckla delar av parken som skydd för växter och djur. Exempel på detta kan vara naturstigar med information, fler faunadepåer, anläggning av slätteräng, insektshotell med mera.

Vibjörns parken som kulturbärare

Vibjörns parken väcker många känslor oavsett ålder eller kön. En möjlig tolkning är att Vibjörns parken har varit en plats där flera generationer har vuxit upp och lekt. Parken är både kulturellt och socialt historiebärande i Finspång och många Finspångsbor har en relation till parken. Det framkommer även många berättelser om Eken. Eken symboliserar Vibjörns parken för många och den är ofta positivt central i berättelserna om parken. Det finns även ett historiskt värde i Vibjörns parken genom den engelska parken. Vidare beslutades på sent 1950-tal av kommunen att ett gammalt hus från Skärvinge skulle flyttas till parken för att bevaras. Det är det som idag är Klippetorpsgården med caféverksamhet och minigolf under sommarmånaderna. Även Loftstugan är flyttad till parken, den kommer troligtvis ursprungligen från Mo Gård.

I många berättelser om Vibjörns parken framkommer en personlig relation till parken och en önskan om att få bevara den relationen. Allt för stora förändringar i parken upplevs som ett hot med det som varit, det som är och det som förväntas vara. Ett exempel är hur avstyckningen av tomterna på Vibjörns väg 2012 fortfarande upplevs.

Ur ett kulturellt och historiskt perspektiv är det centralt att bevara delar av Vibjörns parken och utveckla möjligheter till att fler kan och vill besöka parken.

Parken på undantag

I alla berättelser om Vibjörns parken finns en berättelse om en park som glömts bort. Parken beskrivs som vanskött och bortglömd. Det upplevs vara

skräpigt med sopor, avföring och röjningsrester efter skogsvård i områdena. Parkbänkar är trasiga och soptunnorna för få eller överfulla.

Parken ligger vid en stor genomfartsväg och många lastbilar parkeras vid parken. Både på dagar och över nätter. Lastbilarna upplevs som fula och de passar inte in i bilden av en statsnära park för aktiviteter.

Vidare framkommer en ilska och upprördhet över att kommunen valde att stycka av fem tomter i parkens utkant 2012. I dag är tomterna bebyggda och har adressen Vibjörnsväg, återkommande beskrivs husen som fula. Kommunen upplevs ha gjort stora ingrepp i parken vid avstyckningen utan att lyssna på medborgarna. I samband med avstyckningen upplevs och parken ha förstörts och en del av dess själ tagit bort. En rädsla för att kommunen ska välja att bygga fler hus i parken framkommer också.

Andra förslag

Under arbetet med Vibjörnsparcken har det framkommit många förslag på aktiviteter och anläggningar som inte bedöms passa i den bild av Vibjörnsparcken som framkommit. Dessa föreslås beaktas i vidare utvecklingsarbete i Finspångs kommun.

- Hundrastgård
- Utegyrn
- Skatepark
- Örtaträdgård
- Frisbee-golf
- Spontanidrottsanläggning
- Plaskdamm/utebassäng

Slutsats

Under 2014 och 2015 har ett omfattande arbete genomförts där invånare i Finspångs kommun har fått möjlighet att delta i utvecklingsarbetet med Vibjörnsparcken. De har fått möjlighet att beskriva vad parken betyder för dem och hur parken upplevs samt hur de skulle vilja utveckla parken. Detta har lett fram till en bred bild av Vibjörnsparcken betydelse för invånarna i Finspång. Det framkommer att parkens själ och värde är starkt förknippat med både rekreation och spontana aktiviteter. Parkens placering, dess öppna ytor och de orörda skogspartierna är viktiga, oavsett ålder eller kön. Men det framkommer också önskemål om vissa utvecklingsområden. Förändringar önskas främst beträffande belysning, lekplats för barn, bänkar och soptunnor samt toaletter.

För att behålla parkens värde och dess själ bör parken behållas i sin grundutformning men förstärkas inom ett par områden.

Förslag på åtgärder i parken 2016-2017

Följande åtgärder rekommenderas att genomföras i Vibjörnsparcken för att möta invånarnas önskemål om att behålla parkens själ, men förstärka parkens identitet genom vissa förbättringar:

- Lekmiljö.
- Bänkar, bord, soptunnor och grillplats i samband med lek- miljö. Delvis anpassat för funktionsnedsatta.
- Belysning på gång och cykelvägar. Eventuellt ny sträckning längs med parkeringen och riksväg 51 innanför en eventuell grön vägg.
- Belysning i pulkabacken.
- Fler parkbänkar och soptunnor i gångstråken. Delvis anpassat för funktionsnedsatta.
- Skyltning av naturstig/faunadepåer etc.
- Anläggande av slätteräng.
- Anläggande av grön vägg mot parkeringen och riksväg 51.
- Tillgänglig toalett i parken